

Austatud lugeja!

Ajakirja selle aasta esimese numbriga toimetajaveerg ning sissejuhatav artikkel arutlesid Euroopa Liidu arengusuundade ning meie põhiseaduse suhestumise üle. Ei saa me üle ega ümber sellest ka aasta lõpus. Iga päev õigusloomes, ka Euroopa Liidu õigusloomes osalejana näen, kui vajalik oleks võtta aega, rahulikult analüüsida ja debateerida meie kõigi ühise tuleviku üle. Nii Eesti kui ka Euroopa Liidu seadusandjal on kogu aeg kiire, kogu aeg on vaja midagi päevapoliitilist ära õiendada, mingi seadusepügal paremaks lihvida. Pahatihiti jääb siin märkamata suurem pilt, visioon, aluspõhimõte, millele õigus oma süsteemi rajab.

Euroopa Liit on alatanud suurejoonelise avaliku konsultatsiooni Euroopa Liidu õiguse tuleviku kohta viies suures õigusvaldkonnas, avaldades sellekohase esialgse aruteludokumendi ja korraldades 21. ja 22. novembril 2013 vägagi esindusliku kaasamisürituse. Euroopa Komisjoni eesmärgiks on saada üldsuse arvamuse edasise tegutsemisvajaduse kohta kõigis valdkondades: millised on põhilised väljakutsed ning milliste meetmete abil tuleks püüda neile läheneda. Konsultatsiooni tulemuste põhjal on Euroopa Komisjon lubanud 2014. aastal välja tulla omapoolset tegutsemisprogrammi sisaldava teatisega.

Minu kurvastuseks piirduakse ka aruteludokumendis konkreetsete teemade ja ülesannetega, mida soovitakse tulevikus reguleerida. Laiemast ja sisulisest diskussioonist Euroopa tuleviku üle hoidutakse nii Eestis kui ka Euroopas. Nii hiilibki föderalism sisse tagauksest, kindlate põhimõtetest ja vajaduspõhiselt. Aina enam esineb Euroopa õigusloomes olukordi, kus Euroopa Komisjon soovib saada liikmesriikidelt mandaati, et pidada läbirääkimisi kogu liidu nimel. Olgu selleks siis WIPO lepingud, andmekaitsekonventsioon või midagi muud. Iseenesest on tervitatav olukord, kus Euroopa Liit tegutseb ühtsena, tagades sellega kõikide isikute võrdsed õigused kogu liidu ulatuses ning suurema läbirääkimisruumi. Kuid selle eelduseks oleks teadmine, kuhu me läheme. *Ad hoc*-otsuste tegemine ei vii meid sihile, vaid toob kaas õiguse aina suurema killustatuse. Aina enam kostab liikmesriikidest hääli tegeleda uue õigusloome asemel Euroopa Liidu õiguse kodifitseerimisega, et viia see laiemalt ühtsetele alustele, harmoneerides eri valdkondade õigusreeglid.

Oleme oma riigi ülesehitamisel harjunud kasutama eeskujusid ja olema avatud teistele õigussüsteemidele. Teiste riikide õigus sõidab meie hoovile, tahame seda või mitte. Sellest võib lugeda Maarja Torga ja Kätlin Jaadla kirjutisest, mis käsitleb välisriigis sõlmitud samasooliste abielu ja kooselu tunnustamise problemaatikat. Eeskujude kasutamisest õigusprobleemide lahendamisel kirjutavad ka Kaidi Urgan ja Karin Sein, analüüsides üürilepingu erakorralise ülesütlemise võimalusi üürniku makseviivituse tõttu.

Väike riik saab olla oma mõtetelt suur, saab olla avatud eri seisukohadele ning olla algatusvõimeline. Jüri Raidla teeb oma artiklis ettepaneku hakata Euroopa Liidu tulevikutee eestkõnelejaks. See on suurepärane mõte! Kel kõrvad on, see kuulgu!

Kai Härmänd